

405

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 23 marca 2011 r.

w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków

Na podstawie art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania sanitarne, jakim powinna odpowiadać powierzchnia grzebalna cmentarza;
- 2) wymagania sanitarne, jakim powinny odpowiadać dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza;
- 3) warunki i sposób przechowywania zwłok i szczątków;
- 4) warunki sanitarne przeprowadzania ekshumacji.

§ 2. 1. Odpady pochodzące z powierzchni grzebalnej cmentarza należy magazynować w pojemnikach lub kontenerach i systematycznie je z nich usuwać.

2. Powierzchnię grzebalną cmentarza należy zabezpieczyć przed zalewaniem i tworzeniem się zastoin wodnych.

3. Na powierzchni grzebalnej cmentarza należy zapewnić dostęp do wody do celów użytkowych.

§ 3. 1. Dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza powinny znajdować się w wydzielonej jego części, z bezpośrednim dojazdem do bramy cmentarza.

2. Dom przedpogrzebowy i kostnica powinny posiadać pomieszczenia przeznaczone:

- 1) do wystawiania trumien ze zwłokami lub szczątkami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych;
- 2) na trumny ze zwłokami lub szczątkami oczekujące na wystawienie;
- 3) do przechowywania sprzętu związanego z ceremonią pogrzebową;
- 4) do przechowywania sprzętu porządkowego oraz środków do mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.

3. Dom przedpogrzebowy powinien ponadto posiadać pomieszczenia:

- 1) przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków;
- 2) ze stołem ze stali nierdzewnej przeznaczone do przygotowywania zwłok do pochówku;
- 3) przeznaczone do mycia i dezynfekcji mat wykorzystywanych przy ekshumacji oraz do przechowywania skrzyń, w których transportowane są zwłoki i szczątki, jak również do przechowywania sprzętu porządkowego oraz sprzętu do mycia i dezynfekcji pomieszczeń;
- 4) socjalne dla pracowników zatrudnionych przy przygotowywaniu zwłok i ich pochówku.

4. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 3, powinny być wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.

5. W domu przedpogrzebowym i kostnicy, albo w ich bezpośrednim sąsiedztwie, powinien znajdować się co najmniej jeden ogólnodostępny ustęp.

6. Dom przedpogrzebowy i kostnica powinny zostać zabezpieczone przed dostępem zwierząt, w szczególności gryzoni i owadów.

7. Pomieszczenie przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków powinno być wyposażone w urządzenie do stałego pomiaru temperatury.

8. Pomieszczenie przeznaczone do wystawiania trumien ze zwłokami lub szczątkami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych powinno być wyraźnie oddzielone od pozostałych pomieszczeń.

9. Pomieszczenie przeznaczone do przygotowywania zwłok do pochówku powinno posiadać wentylację, a ściany, posadzki i urządzenia powinny być łatwo zmywalne, nienasiąkliwe, gładkie i nieśliskie oraz odporne na działanie produktów dezynfekujących. Ponadto pomieszczenie to powinno posiadać chłodnię lub urządzenie chłodnicze, zapewniające stałą temperaturę przechowywania zwłok i szczątków, nie wyższą niż 4°C.

10. Po zakończeniu prac związanych z przygotowywaniem zwłok do pochówku użyte sprzęty, narzędzia i materiały powinny zostać dokładnie umyte lub wyprane oraz zdezynfekowane.

§ 4. 1. Zwłoki lub szczątki złożone w domu przedpogrzebowym powinny być przechowywane w pomieszczeniu przeznaczonym do przechowywania zwłok i szczątków, w temperaturze nie wyższej niż 10°C.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej — zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 216, poz. 1607).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600, z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, z 2009 r. Nr 98, poz. 817 oraz z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.

2. Zwłoki lub szczątki mogą być przechowywane w kostnicy nie dłużej niż 24 godziny, a jeżeli temperatura, w której są przechowywane zwłoki lub szczątki, nie jest wyższa niż 10°C, nie dłużej niż 72 godziny.

3. Zwłoki lub szczątki, których stan wskazuje na to, że od chwili zgonu upłynęło więcej niż 72 godziny, należy umieścić bezpośrednio w chłodni lub urządzeniu chłodniczym.

§ 5. 1. Osoby przeprowadzające ekshumację powinny stosować środki ochrony osobistej, a osoby uczestniczące w ekshumacji stosować środki ostrożności określone przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

2. W trakcie ekshumacji ziemię wydobywaną z grobu należy umieścić na powierzchni zabezpieczonej nieprzepuszczalną, wytrzymałą matą.

3. Zwłoki lub szczątki ekshumowane przed upływem 20 lat od dnia pochowania wydobywane są wraz z trumną, którą bez otwierania umieszcza się w wyłącznie do tego przeznaczonej szczelnej skrzyni, wybitej blachą.

4. W przypadku ekshumacji wykonywanej po upływie 20 lat od dnia pochowania wydobyte szczątki wraz z resztkami trumny umieszcza się w nowej trumnie.

5. W celu ponownego pochowania po zakończeniu ekshumacji, trumna powinna zostać niezwłocznie wydobyta ze skrzyni i umieszczona w grobie bez jej otwierania. Do zasypania grobu powinna być użyta ziemia wydobyta z grobu.

6. Skrzynia, w której znajdowała się trumna, oraz mata, na której była składowana ziemia wydobyta z grobu, powinny zostać umyte oraz zdezynfekowane.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 3 ust. 3, który wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.³⁾

Minister Zdrowia: *E. Kopacz*

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 października 1972 r. w sprawie urządzania cmentarzy, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz chowania zmarłych (Dz. U. Nr 47, poz. 299 oraz z 2001 r. Nr 153, poz. 1783), które utraciło moc z dniem 2 stycznia 2008 r. na podstawie art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie i uchynieniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 220, poz. 1600).